Asiantuntijalausunto
Asianumero: EU/816/2025
Päivämäärä: 3.9.2025

Liikenne- ja viestintävaliokunta pe 5.9.2025 / U 35/2025 vp / Asiantuntijapyyntö

U 35/2025 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle Euroopan komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi (päästöttömien raskaiden hyötyajoneuvojen infrastruktuuri- tai käyttäjämaksuja koskevan poikkeuksen voimassaolon pidentäminen)

Komission ehdotus

Euroopan komissio julkaisi 27. kesäkuuta 2025 ehdotuksen COM (2025) 348 final direktiivin 1999/62/EY muuttamisesta sen ajanjakson pidentämiseksi, jonka aikana päästöttömiin raskaisiin hyötyajoneuvoihin voidaan soveltaa merkittävästi alennettuja infrastruktuuri- tai käyttäjämaksuja tai nämä ajoneuvot voidaan vapauttaa maksuista.

Tausta

Euroopan laajuisilla tieverkoilla perittävistä infrastruktuuri- ja käyttäjämaksuista (myöhemmin ”*tiemaksuista*”) säätävää direktiiviä 1999/62/EY (myöhemmin *”tiemaksudirektiivi”*) uudistettiin vuonna 2022 muun muassa siten, että raskailta hyötyajoneuvoilta perittäviä infrastruktuurikustannuksiin perustuvia tiemaksuja tulee porrastaa jatkossa ajoneuvon hiilidioksidipäästöluokan mukaan. Mitä alhaisemmat ajoneuvon ominaispäästöt ovat, sitä alhaisemmaksi tiemaksu tulee asettaa. Päästöttömien raskaiden hyötyajoneuvojen tiemaksu voidaan asettaa jopa 75 prosenttia alhaisemmaksi eniten päästöjä aiheuttavan ajoneuvon maksuun verrattuna. Tiemaksudirektiivi säätää lisäksi väliaikaisesta mahdollisuudesta alentaa päästöttömien ajoneuvojen maksu vielä enemmän tai vapauttaa ajoneuvot kokonaan maksusta niiden käyttöönoton vauhdittamiseksi ja tieliikenteen päästöjen vähentämiseksi kohti EU:ssa asetettuja tavoitteita. Raskaiden hyötyajoneuvojen päästöraja-arvoista annetun asetuksen (EU) 2019/1242 mukaan päästöttömässä ajoneuvossa ei ole polttomoottoria tai polttomoottorilla varustettuna sen päästöt ovat alle 1 grammaa CO_2/kWh.

Pääasiallinen sisältö

Tiemaksudirektiivissä säädetyn väliaikaisen poikkeusmahdollisuuden, eli päästöttömien raskaiden hyötyajoneuvojen merkittävien maksualennusten tai -vapautusten voimassaolo päättyy nykyisen lainsäädännön mukaan 31. joulukuuta 2025. Komissio ehdottaa poikkeuksen voimassaolon jatkamista 30. kesäkuuta 2031 saakka. Ehdotukseen ei sisälly muita säännösmuutoksia.

Nykytila ja vaikutukset Suomeen

Suomessa ei ole tiemaksulainsäädäntöä, johon ehdotuksen toteuttaminen vaikuttaisi suoraan. Ehdotuksen toteuttaminen ei myöskään vaikuttaisi välittömästi Suomen kuljetuskustannuksiin tai raskaiden hyötyajoneuvojen päästöihin. Euroopan hyötyajoneuvomarkkina voisi kehittyä ehdotuksen osittaisella myötävaikutuksella siten, että päästöttömien ajoneuvojen saatavuus paranisi myös Suomessa. Suomen viennin ja tuonnin kuljetuskustannukset voisivat alentua marginaalisesti eurooppalaisilla maksullisilla tieverkoilla, jos kuljetuksiin käytetään päästötöntä kalustoa.

Poikkeuksen jatkaminen tarjoaisi kansallisella päätöksellä hyödynnettävissä olevan mahdollisuuden kannustaa päästöttömien ajoneuvojen käyttöönottoa Suomessa muutamia vuosia, mikäli Suomessa otettaisiin käyttöön raskaiden hyötyajoneuvojen tiemaksu. Poikkeuksen hyödyntäminen kuitenkin vähentäisi tiemaksun tuottoa valtiolle sen voimassaolon ajan.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksen yleistä tavoitetta vähentää raskaan tieliikenteen hiilidioksidipäästöjä ja pitää sitä tarpeellisena, ottaen huomioon mahdollisuus päättää poikkeuksen hyödyntämisestä sen voimassaolon aikana kansallisella päätöksellä.

Valtioneuvosto tukee komission ehdotuksen tavoitetta edistää päästöttömien raskaiden hyötyajoneuvojen käyttöönottoa EU:ssa.

Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että raskaiden hyötyajoneuvojen tehokkuuden luokittelemisessa otetaan huomioon myös suuret ajoneuvomitat ja kuormakoot.

Oikeusperusta sekä suhde suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteisiin

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan ehdotuksen oikeusperusta on asianmukainen. Valtioneuvosto pitää ehdotusta myös suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteen mukaisena.

Jatkovalmistelu

Jäsenvaltiot eivät ole esittäneet komission ehdotuksesta huomioita neuvoston maaliikennetyöryhmässä. Ehdotus pyritään käsittelemään EU-neuvostossa lokakuussa 2025.

Johtava asiantuntija Juha Tervonen

Jakelu: Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta